

RL-Huolinta Oy:n asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp)

RL-Huolinta Oy on vuonna 1973 perustettu mikkeliäinen ympäristöhuoltoalan perheyrytys, ja toimimme jo toisessa polvessa. Kehitämme jatkuvasti toimintaamme ja ympäristöasioiden hoitoa lainsäädännön vaatimusten pohjalta, ottaen huomioon aktiivisesti asiakkaiden tarpeet ja yhteiskunnan odotukset. RL-Huolinta Oy kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi toimintaamme vaikuttavassa asiassa.

Esityksen merkittävimmät kohdat

1. Sidosyksikön sallittua ulosmyyntiä koskevaa rajaa ei tulisi muuttaa esitetystä.
2. Lain noudattamiseksi Kilpailu- ja kuluttajaviranomaiselle pitää antaa valvontavaltuudet ja -resurssit.
3. Hankintalakiin ei tule kirjata toimialakohtaisia poikkeuksia, vaan jätehuollon erityispiirteistä tulee edelleen säätää jätelaissa.

Uusi hankintalaki edistää yksityisen sektorin toimintamahdollisuuksia

Hankintalain uudistus esityksen mukaisessa muodossa edistää kilpailua, lisää palvelujen myyntiä ja mahdollistaa toivotusti aiempaa paremmin myös muiden kriteerien kuin hinnan käytön julkisissa hankinnoissa. Jätehuollossa uudistukset ovat erityisen toivottuja.

Hankintalaki luo nykyistä paremmat edellytykset yritystoiminnan kasvulle, kun julkisen sektorin toimintaan markkinoilla puututaan. Ehdotettu 5 %:n ja 500 000 euron raja varmistaa, että markkinahäiriöitä ei pääse syntymään – yli 10 000 000 euron liikevaihdon yhtiöillä on syytäkin olla lisätiukennuksia. Esitetyn sidosyksikkörajan muuttamiselle ei ole esitetty julkisen sektorin toimesta asiaperusteita vaan enemmänkin perusteettomia uhkakuvia.

Kilpailutuksen vältteleminen millään toimialalla ei ole yhdenkään veronmaksajan etu.

Jätelaitosyhdistys ja sen jäsenet ovat vahvasti viestittäneet, että kunnallisten markkinaehtoisen toiminnan rajoittaminen vaikuttaisi erityisesti Pk-yrityksiin ja

maatalousyrittäjiin, joille jätehuoltoyhtiö on nyt lähipalvelu. Yksityiset yritykset ovat kuitenkin laajasti kannattaneet esitettyä muutosta sekä jätteen tuottajien että jätehuoltopalveluita toimittavien yritysten roolissa. Jätelaitosten kanta perustuu oletukseen, että kunnalliset jäteyhtiöt joutuisivat torjumaan yritysten niiden käsittelylaitoksiin tuomat jätteet. Portille tuotavat jätteet ovat kuitenkin pääsääntöisesti kunnan toissijaisen vastuun piiriin kuuluvaa palvelua (Jätelain 33 §), ja tämä toimintamalli tulee säilymään edelleen.

Yksityisen yrityksen näkökulmasta kuntien jätelaitokset ovat tietoisesti halunneet ohjata keskustelua epäolennaiseen. Väitteet hintojen noususta, palvelutason heikkenemisestä sekä kapasiteetin tuplarakentamisesta vievät keskustelun pois siitä tosiasiaa, että kuntien jätelaitosten julkisoikeudellinen asema perustuu jätelaissa kunnille annettuun yksinoikeuteen huolehtia kotitalouksien ja niihin rinnastettavien toimijoiden jätteistä. Markkinoille laajentuminen ei kuulu kunnan tehtäviin, eikä se lähtökohtaisesti perustu siihen, etteikö yritysten tuottamille jätteille olisi palveluja tarjolla. Jätelaitokset haluavat toimia kuin yksityiset yritykset, mutta ilman samoja riskejä.

Haluammekin kysyä, mikä on todellinen syy, jos yksityistä kapasiteettia ei ole? Voisiko sitä rakentua, jos markkinoille annettaisiin mahdollisuus toimia? Onko mitään perusteita estää markkinoita toimimasta ja syntymästä? Markkinoiden avautuminen tai ainakin häiriöiden rajoittaminen mahdollistaa myös kehityksen ja yhteistyön, jolloin kaksinkertaisen infran rakentamiselle ei myöskään ole tarvetta.

Kunnallisten jätelaitosten toiminta ei vaarannu tehtävillä muutoksilla

Jätelain 44 § säättää kunnan tai kunnan lukuun jätehuoltopalveluja tuottavan yhtiön kirjanpidon erittelystä kunnan lakisääteisten jätehuollon palvelutehtävien ja muiden kuin lakisääteisten palvelutehtävien hoitamisesta. Laskelmat markkinaehtoisesta toiminnasta on lain mukaan liitettävä kunnan tai yhtiön tilinpäätökseen, ja ne on julkaistava ja niiden on oltava saatavilla tietoverkossa. Tietojen läpinäkyvyys on tarpeellista, kun lakisääteisten monopolitehtävien hoitaminen ja markkinoilla tarjottavien palvelujen myyminen tapahtuu samassa yhtiössä. Kuitenkin kuntien jätelaitokset ilmoittavat hyvin vaihtelevasti markkinaehtoisesta toiminnasta: JLY:n 33 jäsenlaitoksesta 5 kertoo, ettei heillä ole markkinaehtoista toimintaa. Neljä jätelaitosta ilmoittaa räikeästi nykyisen oikeuskäytännön ylittäviä markkinaosuuksia. Voitaneen siis todeta, että valtaosalla jätelaitoksia on kyse melko pienestä toiminnan muutoksesta.

**Yhteenveto hankintalakiin esitetyistä muutoksista yksityisen
jätehuoltoyrityksen näkökulmasta:**

1. Esitetty sidosyksikköraja on erittäin tarpeellinen toimintamme turvaamiseksi ja kehittämiseksi.
2. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla pitää olla riittävät keinot valvoa paitsi markkinaehtoisien toiminnan osuutta myös jätelain mukaisen TSV-palvelun toteutusta.
3. Jätelain 33 §:ää ei ole tarkoitettu keinoksi, jonka avulla muu kuin kunnan vastuulla oleva jäte saataisiin ohjautumaan kuntien jätelaitoksille ilman, että ne joutuvat noudattamaan hankintalainsäädännön mukaisia sidosyksikköasemaa koskevia rajoituksia. Erityislailla tuleekin tarkentaa erityisesti TSV-palveluun liittyviä toimintamalleja sekä jätelaitosten kirjanpitovelvollisuutta.

Mikkelissä 24.10.2016

Nina Rasola
yrittäjä, toimitusjohtaja
RL-Huolinta Oy